

TÜRK MİLLİ ORDUSU'NUN ZAFERİNİN ULUSLARARASI KIYMETİ*

Çeviri: Emrah Alan

GAO JUNYU

Gao Junyu 高君宇 (1896-1925), Marksist, öğrenci lideri. Gao Junyu 4 Mayıs gençlik hareketi sırasında Pekin Üniversitesi Öğrenci Birliği Lideri'dir. 1920 yılında Deng Zhongfu 邓中复 ile beraber Birleşik Marksist Teori Araştırmaları Birliği'nin kurucusudur. 1921 yılında Çin Komünist Partisi'ne üye olmuştur. 1922 yılında Çin Sosyalist Gençlik Birliği birinci kurultayında merkez komiteye seçilen Gao Junyu aynı zamanda Çin Komünist Partisi'nin ikinci ve üçüncü kurultaylarında merkez komite üyesi olmuştur. 1925 yılında Pekin'de hastalıktan vefat etmiştir. Genç yaşına rağmen oldukça üretken olan Gao Junyu'nün bütün çalışmaları derlenmiş ve defalarca yayımlanmıştır.

* Bu makale Kılavuz (Xiangdao 向导) haftalık dergisinin 27 Eylül 1922 tarihli 3. sayısında yayımlanmıştır.

ANKARA HÜKÜMETİ ORDUSUNUN ZAFERİYLE İngiliz emperyalizminin temsilcisi -Yunanistan'ın İzmir'in doğusundaki güçleri silip süpürdü. Bu yakın dünya tarihinde büyük bir olaydır. Önemi; uluslararası nitelikteki etkisindedir. ezilmiş milletler için yeni bir evre başlamıştır. Türkiye'nin bu zaferi, Müslümanların Hristiyanları yendiği bir zafer değildir, sarı ırkın beyaz ırkı yendiği bir zafer de değildir, ezilmiş Türk milletinin Avrupa emperyalizminin işgaline karşı zaferidir. Şurası açıktır ki, bu Ankara Hükümeti teşkilatından düvel-i muazzamaya direnilerek kesilmiş bir cezadır. Yıllardır Avrupa emperyalizminin baskısı, zulmü ve aşağılaması altında ezilen Türkiye, neredeyse nefes bile alamıyordu. Sıradan insanlar ülkenin kaderinin sadece düvel-i muazzamanın bıçağının ucunda olduğunu düşünüyordu ki coşkulu ve umut verici Genç Türkler bile işgalci güçlerin yığınaklarının tamamlandığını ve bu siperleri geçmenin mümkün olmadığını düşünüyordu, sonuç olarak Türkiye emperyalizmin kollarında merhamet için dileniyordu. Ancak geçen üç senede Kemal'in güçlü direnişiyle, umulmadık büyük bir zafer kazandılar. Kemal'in gelecekteki adımları nasıl olursa olsun, şu andaki durumu kestirilebilir: Eli kolu bağlı olan Türkiye'nin, emperyalizmin baskısından kurtulmak için artık umudu vardır. Ayrıca, bu durum en çok aynı tecrübeleri yaşayan ezilen milletleri cesaretlendirecek, yüreklendirecek ve onları emperyalizme karşı aynı şekilde direnmeye çağıracaktır. En azından, bu durum Mısır ve Hindistan bağımsızlık hareketlerini cesaretlendirerek, onları daha geniş kitlelere ulaştırıp hareketlerini daha da güçlendirecektir.

Bu zafer en büyük darbeyi İngiliz emperyalizmine vurdu. Paris gazeteleri Yunanistan'ın yenilgisinin İngiltere'nin yenilgisi olduğunu söy-

İngiltere uzun zamandır tamamen Doğu'nun ezilen milletlerini talan etmeye yaslanan bir ülkedir, "Cebelitarık'tan Hong Kong'a" kadar yağmalayarak baskısını sürdürmektedir.

lüyor ki bu sözler doğru. İngiltere Orta Avrupa Birliği'ni¹ yendikten sonra, eline aldığı antlaşma gücüyle, bir taraftan Yunanistan'ı kiralık katil olarak tutup Türkiye'nin üzerindeki baskıyı, yıkımı arttırıp bir yandan da yavaş yavaş pek çok ekonomik hak elde etti; ancak şimdi o haklar sallantıda. İngiltere, Mezopotamya'nın mineral yağın Amerikan emperyalizminin kiskançlık ve nefretle ele geçirmesine göz yummayacaktır. Mineral yağı emperyalizmin gelişmesinin önemli bir vasıtasıdır.

"Tatar Boğazı'na Özgürlük" ve "Çin'in Kapılarını Aç" söylemleri de benzer şekilde İngiliz emperyalizminin çıkarımadır. İngiltere uzun zamandır tamamen Doğu'nun ezilen milletlerini talan etmeye yaslanan bir ülkedir, "Cebelitarık'tan Hong Kong'a" kadar yağmalayarak baskısını sürdürmektedir; korsan güçlerinin deli gibi sağa sola saldırarak bütün yolu açık tutmasına güvense de şu anda bu çıkarları sallantıdadır. En kritik olan boğazların özgürlüğü meselesidir, eğer İngiltere "boyun eğdirilirse", İngiliz emperyalizmi sadece Türkiye'de kaybetmez, ayrıca (Süveyş Kanalı'nın doğusundaki) üstünlüğü de sona erer, bunun sonucunda Doğu'daki koloni ve ezilen milletleri (Büyük Çin'deki² feodal koloniler de dahil) rahatça elinde tutamayacaktır. Bu Britanya emperyalizmini evlat acısı çeker gibi gözyaşlarına boğacak bir olaydır ki hiç şaşırılmak gerek Llyod George saçlarını yolarak asker göndereceğini ilan edecektir. Ancak soruyoruz,

1 Birinci Dünya Savaşı'na katılan İttifak devletleri kastediliyor.

2 Büyük Çin kavramı, Çin ana karası dışında Çin kültürünün ve varlığının olduğu bütün alanları ifade eder.

İngiltere'nin boğazlardaki istasyon birliklerinin Türk ordusuyla muhtemel ufak temaslara girmesi dışında, Türk ordusuna savaş ilan etmesi mümkün mü? Mümkün değil. İngiltere'nin savaş sonrası yaraları, kolonilerin patlamaya hazır durumu, Amerika, Fransa ve Japonya emperyalizminin bir yandan işlere burnunu sokması, bütün bu durumlar İngiltere'nin Türkiye güçlerine odaklanmasına izin vermez. İngiltere'nin her ne kadar hali yeri de olsa bile, ülkedeki

emekçiler çoktan savaşı durdurmanın yollarını aramaya başladı, bu tür bir güç İngiliz emperyalizminin askeri faaliyetlerini baskılayacaktır. Sovyet Devrimi'nden önce gerçekleşen olaylar bir ön kanıt olarak kullanılabilir. Bu nedenle sonuç olarak, İngiltere kaçınılmaz bir şekilde Türkiye ile barışçıl bir çözüme mecburdur.

Savaş sonrası Fransız emperyalizmi, Avrupa'da hegemonyasını kurmak amacıyla bir yandan Petite Entente³ birliğine destekledi, bir

3 1920-21 yıllarında Çekoslovakya, Romanya ve Yugoslavya'nın kurduğu üçlü birlik, Küçük Birlik.

yandan da İngiltere'nin Doğu'daki gücünü kabul etmeyerek tek başına Ankara ile anlaşma imzalandı. Bu iki yılda, İngiliz-Fransız ittifakı denilen bu yapı paramparça oldu, geriye kalan tek şey ise iki emperyalistin birbirlerinin gözünün içine bakarak savaş tehditleri savurmasıdır. İngiliz çıkarlarına saldırmak, tam olarak Fransız emperyalizmini bütünüyle rahatlatacak şeydir. Bazıları Fransa'nın İngiltere'ye Ankara ile olan anlaşması nedeniyle yardım etmediğini düşünüyor, bu da doğru değil. Hepimiz biliyoruz ki Kemal'in böylesine bir başarı kazanması, Sovyet desteği sayesinde. Bolşevikler işçilerin iktidarı eline almasını istiyor, aynı şekilde ezilen milletlerin emperyalizmin baskısından kurtulmasını istiyor, tabii ki tutucu Fransız siyasetçiler buna ölüme karşı olacak, bu yüzden Ankara'nın zaferine de aynı şekilde öfke ve kıskançlık duyacaklar.

Dahası ezilen milletler kafasını kaldırarak hangi emperyalist güç olursa olsun saldıracakken, Fransa nasıl olur da Türkiye'yi dizginlemeyi düşünmez? Fransa bir süre İngiltere ile iş birliği yapmayacaktır, ikisinin arasındaki çatlak çok geniş ve derin. Bu zafer bütün ezilen milletlere gösterecektir ki, sadece Sovyet Rusya kurtuluşları için yardım edecek gerçek dosttur.

Avrupa savaşından sonra dünyadaki trend; bir taraftan emperyalist ülkeler şiddetli bir çatışmanın içinde yavaş yavaş çökerken, öte taraftan işçilerin, ezilenlerin ve kolonilerin birleşmesidir. Türkiye'nin zaferinin ardından İngiltere'nin durumuna bakarsak, bu iki eğilim daha da aydınlanır. İyimser olalım.

NOT: Dipnotlar çevirmen tarafından metnin daha kolay anlaşılması için yazılmıştır. 🌸

Çin Devrimi'nin Kıvılcımı Gao Junyu'nün Türk Devrimi'ne Bakışı

EMRAH ALAN*

“ANKARA HÜKÜMETİ ORDUSUNUN zaferiyle, İngiliz emperyalizminin temsilcisi Yunanistan'ın İzmir'in doğusundaki güçleri silip süpürüldü. Bu, yakın dünya tarihindeki çok büyük bir olaydır, önemi; uluslararası nitelikteki etkisindedir: Ezilmiş milletler için yeni bir evre başlamıştır. Türkiye'nin bu zaferi, Müslümanların Hristiyanları yendiği bir zafer değildir, sarı ırkın beyaz ırkı yendiği bir zafer de değildir, ezil-

miş Türk milletinin Avrupa emperyalizminin işgaline karşı zaferidir.”

Bu sözlerin, ilk okunduğunda bir Türk yurtseverine, devrimcisine ait olduğu düşünülebilir. Fakat Millî Mücadele'nin on bin kilometre uzaktaki, Çin'deki bir destekçisine aittir. Gao Junyu (高君宇), 27 Eylül 1922 yılında Kılavuz (Xiangdao [向导]) dergisine yazdığı yazıya, “Türk Millî Ordusu'nun Zaferinin Uluslararası

* Emrah Alan, Marmara Üniversitesi Tarih Bölümü mezunudur. Pekin Üniversitesi Tarih Bölümü Eski Çin Araştırmaları Merkezi yüksek lisans öğrencisidir. Çalışmalarını Eski Çin-Yabancı İlişkileri üzerine yoğunlaştırmıştır. Email: alanemrah@gmail.com

Kıymeti” başlığını atmıştı. O tarihte henüz 26 yaşında genç bir devrimci idi.

Ben Kılıcım, Ben Kıvılcımım!

Gao Junyu, 1896 yılında Shanxi bölgesinin Jingle ilinde dünyaya geldi. Babası Gao Peitian (高配天) varlıklı ve aydın bir adamdı. Sun Yat-Sen'in destekçilerindendi ve 1911 Devrimi'nden sonra kurulan yerel hükümette görev almıştı. İçerisinde bulunduğu aydın çevrenin de etkisiyle oğlu Gao Junyu'yü yeni açılan, modern eğitim veren Taiyang Örnek Lisesi'nin (太原模范中学校) sınavlarına soktu. Sınavda başarılı olarak liseye kayıt olan Gao Junyu, bu okuldan mezun oldu.

1916 yılında, yenileşme hareketlerinin merkezlerinden ve Marksizm'in yayılma noktalarından birisi olan Pekin Üniversitesi (北京大学) sınavlarına girerek başarılı oldu ve Pekin Üniversitesi'nin entelektüel çevresine girdi. Okuduğu, Yeni Gençlik (新年青), Sabah Gazetesi (晨报), Haftalık Bakış (每周评论) gibi ilerici yayınlar onu çok etkiledi ve Marksizme ilgi duymaya başladı.

Ben kılıcım, ben kıvılcımım. Yıldırım gibi ışık saçarak yaşamak, kuyruklu yıldız gibi hızlı kayarak ölmek istiyorum.

1919 yılında Pekin Üniversitesi Öğrenci Temsilcisi oldu. Aynı yıl, 4 Mayıs günü, Japon Emperyalizmine karşı Tiananmen Meydanına akın eden gençlerin önderlerinden birisiydi. 4 Mayıs Hareketi, Çin tarihinde bir dönüm noktasıdır. Çin'in birlik olarak iç ve dış düşmanlara karşı mücadele etmesi gerektiği fikrinin zirve noktalarındandır. 4 Mayıs 1919, Çin'in yeni demokrasi devriminin başlangıcı olarak kabul edilirken, her sene aynı gün Gençlik Bayramı olarak kutlanır. Çin'in 4 Mayıs Hareketi neden-

leri ve sonuçları bakımından Mustafa Kemal'in 19 Mayıs'ta Samsun'a çıkışıyla pek çok benzerlik göstermektedir.

Gao Junyu, 1921 yılında Çin Komünist Partisi'ne katıldı, 1922 yılında Çin Sosyalist Gençlik Birliği kuruluş toplantısında merkez yürütme komitesine seçildi. Aynı zamanda Çin Komünist Partisi'nin ikinci ve üçüncü kurultaylarında Merkez Komite'ye seçildi.

1924 yılında parti göreviyle Sun Yat-Sen'in sekreterliği görevini üstlendi.

1925 yılında henüz 29 yaşındayken Pekin'de veremden vefat etti. Erken ölümü Çin Devrimi'nin büyük kayıplarından birisidir. Çin genç yaşta bir cevherini kaybetmiş, bir kıvılcımı sönmüştür. Gao Junyu'nün mezarı Pekin'de Taoran Köşkü Parkı'nda (陶然亭公园) bulunmaktadır.

1920 yıllarının her devrimcisi, yurtseveri gibi o da şiir yazmaya, okumaya ilgi duyuyordu. Gao Junyu'yü en iyi tanımlayan kelimeler yine kendisine aittir:

我是宝剑，我是火花，我愿生如雷电之耀亮，我愿死如彗星之迅忽。

Ben kılıcım, ben kıvılcımım. Yıldırım gibi ışık saçarak yaşamak, kuyruklu yıldız gibi hızlı kayarak ölmek istiyorum.

Bu dizeler ölümünün ardından, büyük aşk yaşadığı, kendisi gibi erken vefat eden yazar Shi Pingmei (石评梅) tarafından mezar taşına işlenmiştir.

Genç yaşına rağmen oldukça üretken olan Gao Junyu'nün bütün yazıları derlenmiş ve defalarca yayınlanmıştır.

Türk Devrimi Emperyalizme Karşı Yapılmıştır

Millî Mücadele'nin yurt dışındaki özellikle ezilmiş ülkelerdeki etkisi üzerine çeşitli araştırmalar yapılmış ve yapılmaya devam etmektedir. Millî Mücadele'nin kazanılmasının ardından yarattığı

etki Anadolu topraklarının çok ötesine ulaşmış, Mısır'dan Hindistan'a, Hindistan'dan Çin'e kadar emperyalizmle meselesi olan bütün uluslar bu büyük olayı yakından incelemiştir. Gao Junyu de Çinli bir devrimci olarak ülkesinin içinde bulunduğu durumlara çözüm üretmek adına emperyalist ülkeleri ve onlara karşı mücadele eden hareketleri yakından takip ediyordu. Büyük Taarruz'un başarıyla sonuçlanıp, 9 Eylül'de İzmir'in kurtarılmasından henüz iki hafta sonra; on bin kilometre ötede yayınlanan Türk Milli Ordusu'nun Zaferinin Uluslararası Kıymeti adlı yazı, Çinli devrimcilerin Milli Mücadele'yi çok yakından takip ettiğinin somut bir kanıtıdır.

Bu makalede Gao Junyu, Milli Mücadele'nin kapsamını, etkisini, taraflarını oldukça net bir şekilde belirlemiştir:

Ayrıca, bu durum en çok aynı tecrübeleri yaşayan ezilen milletleri cesaretlendirecektir, yüreklendirecektir, onları emperyalizme karşı aynı şekilde direnmeye çağıracaktır. En azından, bu durum Mısır ve Hindistan bağımsızlık hareketlerini cesaretlendirerek, onları daha geniş kitlelere ulaştırıp hareketlerini daha da güçlendirecektir.

“Kemal'in gelecekteki adımları nasıl olursa olsun, şu andaki durumu kestirilebilir: Eli kolu bağlı olan Türkiye'nin, emperyalizmin baskısından kurtulmak için artık umudu vardır. Ayrıca, bu durum en çok aynı tecrübeleri yaşayan ezilen milletleri cesaretlendirecek, yüreklendirecek ve onları emperyalizme karşı aynı şekilde direnmeye çağıracaktır. En azından, bu durum Mısır ve Hindistan bağımsızlık hareketlerini cesaretlen-

direrek, onları daha geniş kitlelere ulaştırıp hareketlerini daha da güçlendirecektir. Bu zafer en büyük darbeyi İngiliz emperyalizmine vurdu. Paris gazeteleri Yunanistan'ın yenilgisinin İngiltere'nin yenilgisi olduğunu söylüyor ki bu sözler doğru.”

Bugün dahi çeşitli çevrelerce Milli Mücadele'nin önemi düşürülüp, basit bir Türk-Yunan savaşı olarak sunulmaya çalışılırken, Gao Junyu, 1922 yılındaki durumu Anadolu'dan on bin kilometre uzakta görebilmektedir.

Büyük zaferin ardından İstanbul'un kurtuluşuna giden süreçte TBMM'de tartışılan İngilizlerle savaşılma ihtimaline karşı, Gao Junyu, Mustafa Kemal ile aynı tahlili yapıyor ve İngiltere'nin savaşacak durumunun olmadığını tespit diyor.

“Ancak soruyoruz, İngiltere'nin boğazlardaki istasyon birliklerinin Türk ordusuyla muhtemel ufak temaslara girmesi dışında, Türk ordusuna savaş ilan etmesi mümkün mü? Mümkün değil. İngiltere'nin savaş sonrası yaraları, kolonilerin patlamaya hazır durumu, Amerika, Fransa ve Japonya emperyalizminin bir yandan işlere burnunu sokması, bütün bu durumlar İngiltere'nin Türkiye güçlerine odaklanmasına izin vermez. İngiltere'nin her ne kadar hali vakti yerinde olsa bile, ülkedeki emekçiler çoktan savaşı durdurmanın yollarını aramaya başladı, bu tür bir güç İngiliz emperyalizminin askeri faaliyetlerini baskılayacaktır. Sovyet Devrimi'nden önce gerçekleşen olaylar bir ön kanıt olarak kullanılabilir. Bu nedenle sonuç olarak, İngiltere kaçılmaz bir şekilde Türkiye ile barışçıl bir çözüme mecburdur.”

Bugünden bakıldığında bu tespitin çok önemli olmadığı düşünebilir ancak o dönemde TBMM'de dahi bu sonucu çıkartanların sayısı azdır. Tarih, Mustafa Kemal ve Gao Junyu'yü haklı çıkarmıştır. 🌸